

Література

1. *Гончаренко В. В.* Кредитні спілки як фінансові кооперативи: міжнародний досвід та українська практика / Гончаренко В. В. — К. : Наукова думка, 1997. — 240 с.
2. *Івасюк І.* Рахівництво кооперативних товариств / Івасюк І. — Подєбради, 1924. — 154 с.
3. *Івасюк І.* Банкова справа: бланки по операціях, рахівництву та діловодству / Івасюк І. — Подєбради, 1925. — 205 с.

Фоміна О. В., канд. екон. наук, старш. викл.
кафедри бухгалтерського обліку, КНТЕУ

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В ЕФЕКТИВНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Стрімкий розвиток трансформаційних процесів обумовлює необхідність перегляду підходів до облікового забезпечення системи управління підприємством з метою підвищення ефективності використання даних для вирішення сучасних проблемних завдань. Тому найважливішою відправною точкою при впровадженні системи управлінського обліку є визначення стратегічно значущих цілей підприємства, окресливши вимоги до необхідної інформації та забезпечити її наявність.

Упровадження системи управлінського обліку дозволить вищому менеджменту підприємства:

- окреслити стратегію розвитку бізнесу і визначити цілі та шляхи їх досягнення;
- розрахувати ефективність бізнесу в цілому і по кожному підрозділу окремо;
- визначити пріоритетні напрями інвестиційних та інноваційних процесів на підприємстві;
- ефективно використовувати систему збору, консолідації та аналізу інформації для оперативного виявлення і вирішення проблем;
- підвищити ефективність використання грошових ресурсів;
- організувати багатоступінчасту систему внутрішнього контролю;
- оптимізувати систему управління витратами;
- впровадити систему бюджетування і планування;

— ухвалювати обґрунтовані управлінські оперативні та стратегічні рішення.

Зважаючи на вигоди, які одержує в результаті впровадження системи управлінського обліку підприємство, стає зрозумілою актуальність даної проблематики, що досліджується багатьма вченими-економістами. Проте, існують протиріччя, серед яких, зокрема, і підходи до визначення етапів впровадження та організації зазначеної системи на підприємстві, що потребує додаткових досліджень.

Враховуючи переваги від впровадження системи управлінського обліку на підприємстві, результатами її постановки повинні бути:

— достовірна і своєчасна інформація про положення і результати діяльності підприємства та їх відповідність цілям підприємства;

— ефективний контроль над майном, зобов'язаннями та фінансовими потоками підприємства;

— «реальні» дані для планування діяльності та аналізу сильних і слабких сторін підприємства;

— прозора система управління фінансами підприємства, що дозволяє досягати поставлених цілей.

Підсумовуючи переваги та вимоги до управлінського обліку, можна виділити комплекс робіт з постановки такої системи на підприємстві:

1. Діагностика систем обліку і звітності, що діють, на підприємстві.

Діагностика системи фінансового обліку, що діє, на підприємстві припускає виявлення внутрішньої специфіки віддзеркалення інформації в обліку, визначення порядку переробки цієї інформації з бухгалтерського обліку в управлінську звітність, трудомісткість цієї роботи, кількість і кваліфікаційний рівень задіяного персоналу, ступінь автоматизації обліку.

2. Визначення (уточнення) інформаційних потреб керівництва. Формування цілей і завдань управлінського обліку.

Виявлення інформаційних потреб менеджменту припускає проведення інтерв'ю з особами, що ухвалюють управлінські рішення в компанії, з метою виявлення функціональних областей управлінського обліку, вимог до управлінської звітності, ступеня оперативності інформації та інших питань. Підсумком даного етапу є сформульовані та узгоджені цілі і завдання побудови системи управлінського обліку.

3. Розробка (зміна) моделі управлінського обліку.

Даний етап припускає визначення і опис основних процедур і розробку регламентів управлінського обліку, зокрема:

- формування фінансової структури підприємства;
- визначення основних облікових регістрів;
- опис облікової політики управлінського обліку;
- організація управлінського обліку, розподіл функцій між співробітниками;
- визначення змісту і форматів управлінської звітності;
- визначення схем внутрішнього документообігу.

Концепція розробляється на підставі знань і особистого досвіду з урахуванням інформації, отриманої на попередньому етапі, а також додаткових пояснень співробітників підприємства.

4. Впровадження розробленої (зміненою) моделі управлінського обліку.

На даному етапі проводиться поетапна реалізація розробленого плану заходів з одночасною автоматизацією діяльності по впровадженню системи управлінського обліку та складанню (і поданню) управлінської звітності.

Правильно налагоджена система управлінського обліку дає підприємству ряд переваг, зокрема:

- на основі управлінської звітності контролювати ключові показники діяльності підприємства, а відповідно і розуміти причини відхилень та можливі превентивні заходи щодо усунення несприятливих відхилень в майбутньому;
- управляти платоспроможністю підприємства як у часовому діапазоні, так і значенням цього показника;
- ухвалювати обґрунтовані рішення щодо доцільності інвестицій в той чи інший проект на основі фінансового аналізу та аналізу окупності проектів;
- можливість побудувати правильне ціноутворення;
- здійснювати пошук шляхів економії витрат;
- оцінювати та контролювати діяльність як всього підприємства, так і окремих підрозділів
- центрів фінансової відповідальності;
- будувати як короткострокові, так і довгострокові плани розвитку підприємства.

Необхідно зауважити, що наведений перелік переваг та вигод впровадження управлінського обліку є далеко неповним, оскільки це є досить індивідуально, що пов'язано з особливостями діяльності (бізнес-процесами), цілями та завданнями кожного окремого підприємства, певної ринкової стратегії і тактики вибраної керівником.

Література

1. *Аверчев И. В.* Управленческий учет и отчетность. Постановка и внедрение/ И. Аверчев. — М.: Вершина, 2007. — 512 с.
2. *Голов С. Ф.* Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: Монографія. — К.: Центр учбової літератури, 2007. — 522 с.
3. Теорія бухгалтерського обліку: монографія / Л. В. Нападівська, М. Добія, Ш. Сандер, Р. Матезіч та ін.; за заг. ред. Л. В.Нападівської. — Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. — 735 с.

Харламова О. В., канд. екон. наук, доц.
кафедри обліку і аудиту,
Харківська національна
академія міського господарства

ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ І ЕЛЕМЕНТ ЗВІТНОСТІ

Сьогодні ідея визнання людського капіталу активом підприємства виглядає утопічною. Так, ми одразу пригадуємо критерії визнання активів і робимо висновок про відсутність контролю, неможливість достовірної оцінки і находимо безліч аргументів того, щоб дійсно не визнати людський капітал активом, керуючись принципом обачності.

З іншого боку, уявимо підприємство, в балансі якого є необоротні та оборотні активи і капітал, але при цьому повністю відсутній персонал. Чи буде таке підприємство працювати? Чи принесуть ці активи очікувані економічні вигоди підприємству? Безумовно, ні: воно буде схоже на ненаселений острів. І головна причина цього — відсутність «двигуна» цих активів і капіталу, тобто «ЛЮДИНИ», яка є носієм людського капіталу.

Покладемо на одну чашу терезів набір критеріїв визнання активів, принципи обліку і складання звітності і т.п. (слід зауважити, сформульованих з певних міркувань все тією же «ЛЮДИНОЮ»), а на іншу — «ЛЮДИНУ», активно працюючу, перстворюючи і примножуючи активи і капітал. Що або хто переважить?.. Скоріше «ЛЮДИНА» повинна критично проаналізувати існуючу концепцію визнання активів, а ні навпаки: посилаючись на труднощі оцінки, лавиноподібне зростання досліджень теорій людського капіталу, острах того, що ця ідея зустрине обгрунтова-